

# BARSI HIRLAP.

Politikai hetilap. Megjelenik minden csütörtökön.

Előfizetési árak: Egész évre 10 korona, félévre 5 korona, egyes szám 20 fillér. Hirdetmények beiktatása jutányosan számíttatik. A „Nyílt tér” sorának közlési díja 50 fillér.

Felelős szerkesztő:  
KUTSERA BÉLA

A lap szellemi részét illető kéziratok a szerkesztőség, hirdetések és pénzküldemények a kiazó hivatal címére küldendők. Kéziratok nem adatnak vissza.

## Rongyos gárda.

Írta: Kutsera Béla.

Hogy is volt az a történet?

Viadalra indult egy bős lovag. Tele aggatta vas védőkkel a jó bucefalvását. Haláltgyőző pánczélt tett önmagára, úkeinek minden ki próbált fegyverzetével indult harcra. Meggörnyedt a szegény harezra. Megizzadt a gazdája és végre is az összecsapás előtt a tulságos fegyversúly alatt összeroppant, — mind a kettő kidőlt. Az ellenfél könnyen vértézve, a küzdelem élvezetétől hevülő lélekkel csak roncokat talált és kaczagva adta be a kegyelemdőfést...

Száll a mese szájról szájra s véle a kaczag megmaradt. De nem nevetősi anyag napjainkban még sem teljesen az, hogy ez a történet a mi hadseregünkön beteljesedni látszik. Nagyon sok szó, sőt erős panasz és korholó hozzászólás tárgya lehet az, hogy ez a gyenge monarchia annyi paizsot és akkora súlyú pánczélt aggat puhány testére, hogy mozdulni se bír alatta, de közeledik az összeesés recsegő pillanatához.

A katonai létszám emelése, a modernizált felszerelés örülete hajtja és bukásig kergeti a szerencsétlen közösségű államunkat. Végte-

lenül megfertőzött rögeszme sarkantyuzza agyon az intéző köröket és egyik miniszter a másik után bukik a terhektől borzongó nemzet rázkódásai miatt. A kedves hadügyminiszter alig hogy kijózanodott a kinevezés mámorából, már is köteletségének magaslatára hágott fel. Megfujta a riadót, hogy a hadsereg Molochja éhezik s enni kér. Ismét létszám emelésre, nagyobb kiadások viselésére legyünk készen! Indokok: a nagyhatalmi állás feltétlen biztosítása, a monarchia békéjének megszilárdása és ilyenek. De hogy is kezdtem? Száll a mese szájról szájra s véle a kaczag megmaradt! Ugyan hogy mikép bírna ki ez az agyonsanyargatott gebe még több terhet? Inter arma silent Musae. Már ez ideig is annyira hátra vetett bennünket a fegyverkezés mániája, hogy még a haladás készségét is kiölte a monarchiából. Műveltség, ipar, kereskedelem tekintetében a szabad, ügyes mozgolódást a kaszárnya vasgyűrű teljesen megbénította. Titkolhatóan a saját keserű nevetésünk és kaczagatás az, hogy a külföld előtt milyen keveset nyomunk a latban. Idegenben a szellem mértékével mérnek és nem nézik súlygyanánt azoknak a fegyvereknek terhét, mi magát a tulajdonost gyötri agyon. Eljutottunk így ahoz a pont-

hoz, hogy ellenfeleknek magunkat nem tarthatjuk.

A magyar nemzet így egy cseppet se lelkesedik a nagyhatalmi állásért és a közösségért. A hadsereg pedig ezekből áll. Vég nélkül sajnálja azt, hogy erejének legjavát épen erre kell áldoznia és a legvégsőkre kész, hogy könnyithessen baján. Nem vezett ki belőlünk a tettevágyás érzete, nem akarunk a világtól elmaradni, de ambícióink teljesedését nem a több katonában, nem a rengeteg katonai terhek viselésében látjuk, hanem abban, hogy a milyen nagy arányban fokozódik a vagyonosodás, a szellemi és anyagi kincs-szaporulat, olyan viszonyban egyenlősüljön a véderő. Mit ér neki az, ha hadi és védelmi pánczéla alatt össze kell roskadnia!? Miért lelkesedjék vére, ha érzi azt, hogy épen az teszi tönkre, a mit védelméül állított fel?! Igaz, hogy a külföld katonai készülődései alatt csak úgy remeg a föld; igaz, hogy ez ránk nézve vészes földrengést jelent, de hát mit ér, ha egy helyben maradásra vagyunk kényszerítve a katonai terhek súlya alatt?

A magyar nép teljes erejével fog a katonai terhek fokozása ellen küzdeni. Jövőjét abban látja, ha itt bent a hon határain belül akkora fejlődési fokot érhet el,

## TÁRCZA.

### Falusi temető.

Kis, alacsony templom a falu végében,  
Körülötte csöndes, pusztá temető;  
Düledező fejfák — csak egy-egy áll épen —  
Melyet még fogára nem vett az idő.

Lent, a sirok mélyén, elföldelt parasztok,  
Tört-vert, nyugozott nép teste porladoz.  
Kit élete sorsa ilyennek marasztott,  
Nincs joga a hívság márványaihoz.

Málló rög a társa, por, sár élve-halva,  
Ott van a kapáján, míg fönt kezeli,  
Itt egy vakandturás horpadozó halma  
S mindenha bogáncsesal, tuskével teli.

És ha idők multán széthull, összesüpped,  
Az síncs, aki kérdje: vallj' ki pihen ott?  
Jön-megy nemzedéke, sor-sorra, de csöppet  
Sem törődik azzal: lent ki a halott?

Napsugaras nyáron, végig ha kizöldül  
S vadvirággal ékes lett a sok halom,  
Apró unokái jönnék, hogy e földből  
Tépjék a virágot, mit kihajt a gyom.

Sirján úzik egymást, ferge tánczra kelnek,  
Nem sejve, hogy ősök porlad ott alatt;  
Ez hallgat, azok fönt vígan énekelnek —  
Mert hangos az élet és néma a hant.

Dombay Hugó.

### A halott.

Szerette nagyon azt az egyszerű varróleányt, kinek nem volt senkije e világon és semmije, csak a tisztessége. Oh, mert becsületes volt, becsületes a végletekig. Ti nem csodáljátok azt kényelemben, jómódban, selyemben-bársonyban felnőtt urileányok, mert nem tudjátok azt, mit jelent az szépnek lenni és nyomorban tengődni egy fiatal 18 éves leányra nézve. De hisz hányan buktok el ti uri kényelemben élő leányok, mert gyengék vagytok, míg a nyomor a mi szegény varróleányunkat meg-edzette!

Ezt a leányt szemelte ki magának Forgó Laczi feleségül. A hasonlók találkozására, az egyenlők szerelme volt ez. Forgó Laczi nem tartozott azon fiatal emberek közé, akik csak a kétes hírvők társaságában érzik jól magukat s akik ezek társaságában töltik el legszebb éveiket, — erkölcseben és lélekben romlatlan volt, akár csak választottja, Kovács Magda. De azért még nem voltak egészen egyenlők. Magda szegény volt, Laczi szülei pedig nagyon gazdagok. De az ifju szemében nem képezett ez semmi akadályt. Hitte, hogy szeretik őt szülei annyira, hogy beleegyeznek boldogságába. A leánynak voltak aggodalmi, de szerelmes szavainak meggyőző erejével elaltatá azokat az ifju.

Egyszer azután hazautazott a fiu s azzal állt elő, hogy nősülni akar. Az öregek örömmel tekintettek a fiura, jelentőségtelesen egymásra s azután kijelentették, hogy

ők is gondoltak már erre, sőt már választottak is.

A fiu elmondta, hogy ő is választott s így csak köszöni szülei szükségtelennek bizonyult figyelmét.

— S ugyan kit választottál? — kérdé az apa és anya kevesebb örömmel hangoltan.

Laczi pedig kezdett beszélni az egyszerű varróleányról, kiváló erényeiről, szorgalmáról, melylyel fentartja magát, végre kölcsönös szerelmükről, melyben egyesülni akarnak.

S a szülők elszörnyűködve hallgatták. Az Istenért, tegyen le szándékáról, ne tegye magát szerencsétlenné, szüleit boldogtalanná, verje ki fejből azt a leányt, ki kitűnő képű, de aki bizonyára nem olyan erényhős, mint aminőnek magát feltünteti.

A fiu fejét rázta és hallgatott. A szülők eleinte kértek, könyörögtek, rimázkodtak, azután parancsolólag léptek fel és kijelentették, hogy szülői átkukkal sujtják gyermeküket, ha az tovább is makaeszkodik.

S a fiu nem makaeszkodott tovább. Hozzá volt szokva gyermekkorának első éveitől az engedelmességhez.

— Tegyetek velem, amit akartok. Csak parancsoljatok, — hebegé reszkető ajkakkal.

— Menj világot látni; menj, keress magadnak szórakozást, — mondá az apa. Ugy sem költöttél te eddig pénzt, légy egy kicsit könnyelmű, menj és feledd!

És a fiu ment panasz nélkül s kemény elhatározással szívében. Egyenest Páris felé

hogyan megerősíti és felvillanyozza a fegyverkezés sulya alatt elzsibbadt tagjait. Az ipar és a kereskedelem érdekében induló munkálkodását lenyügözni nem engedi és ellenséget lát akár magyar, akár közös ministerben, ki katonai követelésekkel áll elő s annak a bukása se nem jóslat, se nem figyelmeztetés, hanem valóság. A haraszt nem zörög, ha nem fujja a szél! Ugy hirdik, hogy a hatalom polcizának pozíciójáért a jelenlegi kormány is hajlandó lenne a katonai létszám emelést keresztül hajtani. Biztosak lehetnek azonban arról, hogy önmaguk tépik le ez esetben fejeikről a babért! — Az egész magyar nemzet el fog fordulni tőlük és mi eddig kitüntető fény volt irántuk, a megvetés vilámvá válni.

A nemzet szabadon nem birt lélekzeni hosszú idők óta. Boszorkányos lidérc nyomással nehezített mellére az, amit védőeszköznek gondolt, a közös hadsereg. Új ágyuk terhe alatt nyögött, új uniformisok csillogásai könnyezteték nagyobb adók miatt és az emelt fejjel járó büszke generálisok száma szerint számláltattak napjai. Egyik vagy másik arról volt nevezetes, hogy hol vesztett csatát. Mások, mikép sértegették a magyart, ki nekik kenyeret ad. És így tovább.

A kis iskolás gyerekekről elragadtatással beszél a tanfelügyelőig mindenki, ha szép írása van. Így vagyunk a hadsereggel is. Ne vegyük e hasonlatot szó szerint, hát teljesen quadrál. Egész szorgoskodásukban leíródik egy-egy ütközet, csata, háború. Mi? Utánozni tudnák még Napóleont is. A kis fiucska is lemásolgat mondatokat akár Julius Caesar had-

járaitól is. De hol az alkotó szellem és a tetterő? A mi aranyos csillogó hadseregünkről csak nem hiszik el, hogy a magyar fiúk talán halomra lövetnék magukat a monarchia érdekéért, nem vádolják talán azzal, hogy a meztelen, megrongyolódott Napoleoni sereg tetteire vadítaná Ausztria érdeke? A legelső összeütközésnél kitűnik, hogy az a nagyszerű látványosság számba menő hadtest lelkileg, szellemileg rongyos, azt pedig gyárakban rendelni nem lehet.

### Az iparfejlesztés.

Az iparfejlesztési törvény, melyet most fogadott el a törvényhozás, joggal tölthet el a legszebb reményekkel. Iparfejlesztés eddig is volt ugyan nálunk, de kisszerű és tervszerűtlen. Egyes ministerek szimpatiajától, egyes befolyásos politikusok közreműködésétől függött az iparvállalatok állami támogatása, amelyben aránylag igen kevés iparvállalat részesül és bármikor az illetékes tényezők kénye-kedve szerint megvonható volt. Így történt, hogy az államilag szubvenzionált iparvállalatok fele érdemtelen volt a támogatásra és így az állam az iparfejlesztés terén korántsem teljesítette azt a missziót, amelyet teljesítenie kellett volna. Pedig régi igazság nálunk az, hogy állami támogatás nélkül a magánvállalkozás intenzív gyáripari alkotásokra nem képes részt a tőke, részt a magánvállalkozási kedv hiánya miatt. A magánvállalkozást ugyanis megbénítja az osztrák verseny, mely szabadon grasszál hazánkban.

Mindezeknél fogva nem lehetett más-ként, csak törvényhozási uton az iparfejlesztés kérdését alaposan megoldani. Ezen törvény értelmében mindazon új gyárak és egyáltalában mindazon iparvállalatok, melyeknek állami támogatásra szükségük van s melyek erre érdemesek, az állami támogatásban részesülhetnek is. Ez egy oly vívmány, mely óriási haladást jelent a multtal szemben. Mindazon rosszakaratu kritika dacára, melyben bizonyos oldalról az iparfejlesztési törvényt részesítették, ez meg fog felelni a céljuknak. Joggal bizhatunk abban, hogy a kötelező állami iparfejlesztés új szárnyakat fog adni a munkának, első-sorban a gyári munkának. Sok százmillió-

ról van szó, olyan milliókról, a melyeket produktív munkákba fognak befektetni és amelyek nyomán új kereset, új élet fakad s amely befektetésnek eredménye az kell, hogy legyen, hogy 1917-ben, midőn az önálló vámtérület megszes, élni is tudjunk ezzel a 300 esztendő óta nélkülözött állapottal.

Daczára a mi aránylag oly kicsi iparunknak, Budapest mégis Európa egyik legjelentékenyebb ipari városa. Epen ezért joggal elvárhatja az ország, hogy az iparfejlesztési törvény által nyújtott kedvezményekben a kormány első-sorban a vidéket fogja részesíteni. Azt a vidéket, amelyet a nemzeti élet fellendülése óta elhanyagoltak azért, hogy minden jót és minden szépet a fővárosnak adhassanak. Büszkének is vagyunk a mi szép fővárosunkra, de azt tartjuk, elég volt már a dédelgetésből. A nemzet életerejét ne aknázzuk ki egyedül a főváros javára, de jusson ebből a centrumból valami a vidéknek is. Termőföldben, érczekben, fában, agyagban gazdag hazánk mindenfelé rendelkezik olyan vidékekkel, amelyek bizonyos iparágak meghonosítására kiválóan alkalmasak. Ezek a kiválóan alkalmas területek parlagon hevernek, sem bányákat nem nyitnak, sem gyárakat nem emelnek. Akik az iparfejlesztési pénzek fellett rendelkeznek, ezek első-sorban elhagyott vidékek felé irányítsák figyelmüket és tegyék lehetővé, hogy ott iparvállalatok keletkezzenek.

Amidőn az állam el van szánva rá, hogy ily jelentékeny összegekkel fogja segíyezni az új iparvállalatokat, kevésbbé van szükség külföldiek alapításaira. Ha a becsületes és hozzáértő magyar vállalkozást kellő mértékben fogja támogatni az állam, akkor rövid néhány esztendő alatt virágzó nagy magyar gyáripar lesz, amely az osztrák versenyt nagy mértékben ki fogja szorítani és az önálló vámtérület életbeléptetése után, azt pótolni is fogja tudni.

Ha diszkrétan és becsületesen fognak élni a diszkrétionális joggal, az iparfejlesztési törvény nyomán áldás fog fakadni.

### A curiai bíraskodás.

Irtá: Dr. Bródy Ernő országgy. képviselő.

A curiai bíraskodásról szóló törvény, a mely egy tiszta kormányzat felvilágosított szelleme alatt lépett életbe s a melynek revíziója a jelen kormány egyik program-pontja, nem csak közjogi természeté-

vette utját. A fővárosban egy pillanatra sem állt meg, hogy felkeresse szíve szerelme tárgyát.

Az apa és anya pedig ördögi tervet eszeltek ki. Egy levelet irtak a varróleánynak. Harmadnapra azután postára tették ajánlottan, fekete szegélyes borítékban.

Kétségbesett hangon volt irva, fiuk halálát irták meg, aki háromnapos rosszullet után, a leány nevével ajkán, hirtelen meghalt. A reménytelen szülők kéri a leányt, hogy őrizze meg a fiu emléket.

Mire a szerencsétlen leány e hazug levelet megkapta, jött egy sürgöny a szülőknek Párisból. Örömmel bontották fel. Hogy is ne! Laci bizonyára szerencsés megérkezését és lakezímét tudatja. A sürgönyben ennyi állott:

„Forgó László tegnap este szíven lőtte magát, hazavitele iránt kívánnak-e intézkedni?”

A sürgönyt az udvarias párisi rendőrfőnökség küldte.

Szegény varróleány, nem hiába siratod halottként drága halottadat. Jules.

### A temető-őr.

A légyottjaimat a temetőben szoktam tartani. Ne vegye senki szentségtörésnek ezt a nyilatkozatot, a dolog alapjában ártatlan. A szerelem lényegére nézve mind egy, hogy egy hotel garni apró szobájában kötök-e, ahol rózsaszín ernyős lámpa és lebozsított függönyök a milieu, vagy a városvégi csendes, néptelen temetőben, szo-

morufűzek és fehér, repkénynyel befutott sarkóvak világában. A szerelemben csak egy a lényeges, hogy szerelem legyen.

Kezdő ifju embereknek, akik még némi bizonytalansággal járnak a szerelem virágos ösvényét, atyai jóindulattal ajánlom a temetőt. Egy csukott fiakker, amelyből sűrűn lefátyolozott, diszkrét öltözékű hölgy száll ki a temető kapuja előtt, ugyan kinek volna feltűnő? A hölgy bizonyosan valamelyik hozzátartozóját keresi föl a csendes temetőben, hogy könyvet ejtsen a felejtethetlen sírjára. Talán épen az ura halt meg, a jó, drága ura s vajjon ki nem nézne az ilyen szegény, elhagyatott asszony után részvételt?

És ezek után mit mondhatnék mást, minthogy asszonyok, szép hölgyeim, akikben van szív és a szívükben szerelem, ajánlom önöknek is a temetőt.

Lehet, hogy ifju barátaim és mondjuk barátnőim még meggyanusítanak ezért a meleg ajánlatért. Egyet azonban elhihetnek nekem: a halál nem fizet érte províziót, Még annyira sem, hogy egy pillanattal megnyujtana az életemet.

De eszembe jutnak szép szerelmeim, a puhahaju asszonyok s a méla szemű lányok és fölelelem szívemet, mint egy tuláradt szerelet és ráköszöntöm a temetőre.

Délelőtt. Mert délután a temető nem önmagáé, hanem a halottkisérőké. Azé a jajgató, lármás tömegé, amely letapossa a szép, selymes fűvet, végigbetűzi a fehér sarkóvak fölírásait és aztán hangosan, illet-

lenül siet hazafelé, mintha valami színházi előadást nézett volna végig.

Hanem délelőtt. Méla, elérzékenyítő csend omlik el a sírhalmok fölött. Az igazi, szent nyugalom borul a temető szelid világára. És ebben a csendben csak a szomorú fűzek halk susogása hallatszik, mintha meséket mondanának a mulandóságról, arról a titkos esendrőről, a mely őt láb mélységben annyi szívnek hangját elnémitotta.

Ilyenkor ifju barátaim, a tiétek a temető. A nő, a félénk, szende nő, akit ezerféle mesterkedéssel ide kicsábítottatok, ösztört szívvel adja meg magát. Valahogy megszállja a temető melancholiája és forró szerelmes szavaitokra úgy hajtja meg fejét, mint a szomorufűzek ága.

A fehér sarkóvak, a virágos halmok, a susogó fák, minden, minden, hallhatatlan hangon, láthatatlan ajakkal biztatják, nógatják:

— Csak élni, élni! Egyszer ugyanis elmulik minden.

És a nő megbódult. Szívét kinyitja a szerelemnek, az életnek.

Odette, Liza, Amie, Klára, oh, ti szép, búbajos, puhahaju asszonyok, ti mind megértettétek a temető intelmét. . . .

Csak ő nem . . . Ő! . . .

Ifju barátaim, végrendeletet teszek most. Járjátok a temetőt és szeresetek. Én már nem tehetem többet. Engem kijátszta megcsaltak. S hiába keresnek fel éjszakánként a temető fehér alakjai, a halottak, hiába szólnak, esengnek hozzám:

nél fogva vált fontossá, de jelentőségét fokozza az a hatás is, melyet a megyei közigazgatás tényezőire kellett szükségképpen gyakorolnia, a kiket a basáskodás s a hivatali presszió elnézett, megtorlatlan, sőt kívánt stádiumából kiragadott a felelősségre vonás komoly tudatának lelkiismeretes eljárását parancsoló helyzetébe.

Példák mutatják, esetek bizonyítják, hogy a tisztult felfogás, a szabadabb szellem, a politikai meggyőződés üldözésének megszűnté, a függetlenség utáni vágy beleékelte magát a köztudatba, viszont a közérdek czimén való kalmárkodás, a közhivatal czimén való uralkodás és visszaélés, mely a régebbi korszak alatt orgiáit ülte, leszorított a forumról. És ha a tisztító folyamatot a kormányzat maga indította meg, szövetségesül rendeltetéseinél fogva melléje állott ama intézménye Széll Kálmánnak, amely megközelíthetetlen erkölcsi magasságról mondott ítéletet a politikai szerencsevadások siralmas csapata felett.

A curiai bíraskodás törvénye komoly figyelmeztetésül szolgál az adminisztráció urainak, hogy régi játékaikat immár nem folytathatják. Azok a kik a választásoknál hivatalos funkciót töltenek be és azok, kiknek épen a hivatal miatt sem miféle funkciót nem szabad végezniök, — tehát egyrészt a választási elnökök, másrészt a közigazgatási tisztviselők — lehet, hogy vérző szívvel, lehet, hogy nagy önmegtartóztatás árán kénytelenek lemondani arról, hogy egy-egy Tarnóczy-féle babért szerezzenek. Az a választási elnök is, a kiben fellángolt a régi szenvedély. A jászberényi hírhedt választás hőse, egy csökönyösnek látszó régi politikai kreatura, az utolsó pillanatokban megtért, magába szállott, vezekelt szerencsétlen állásfoglalásáért. Példája nem akadott követőkre; magára maradt. Legalább így jelentkezett a közvélemény előtt, mert cselekedete nevezetessé tette, annak ellenére, hogy a curia nem ítélkezett felette, nem lévén előtte petíció, mely a választás megsemmisítését kérje.

Azon az alapon, hogy nekünk csak azok a választások ismeretesek, amelyeket megtámadtak, csak következtetni lehet amaz eseményekre, a melyek a meg nem támadott választások körül lefolytak. Ha nem értek a petícionálás jogával, bizonyára alig fordult elő jogsérelem, s továbbmenve, ha fordult is elő jogsérelem, az valószínűleg nem volt súlyos, mert hisz támadás nélkül kiengesztelődött.

— Jer ki a temetőbe, te földi ember! Jer... jer... A sírhalmaink fölött vallj szerelmet, minél forróbbat, minél szenvedélyesebbet, oh, jer, jer... oly édes azt hallgatni, oly édes visszaálmódnai az életet, a fényt, a napsugarat, a virágot a dalt, visszaidézni a másvilágban élt pillanatokot, mikor mi is szerettünk, öleltünk, csókol-tunk...

Hiába hívnak a sóvár, nyugtalan halottak, én nem megyek többé.

Oh, Hedvig!... Ő volt a legszebb, legcsodásabb. A haja puhább a hajnal aranykódénél, a szeme szelidebb a nyári éjszakánál. Oh, Hedvig!

Mikor hitam, szólítottam a temetőbe, mélabusan mosolygott.

— Megyek! — mondotta szerelmesen és a tekintetét a lelkemben feledte.

És el is jött. A mikor dobogó szívvel, kábult fejjel értem oda, ahol találkozunk kellett, már várt. Két karja kitárva. Egy kis fehér fakereszt karja ezel az irással:

Itt nyugszik Hedvig!

Fiuk, kezdő szerelmes gyermekek, engem megcsaltak, kijátszottak. Én lemondtam a temetőről. De ti azért csak menjetek oda. Hallgassátok a fehér sarkövek, a susogó szomorúfüzek intelmét:

— Csak élni, élni!

S ha láttok majd egy sötétszemű, szomorú embert, a ki ott áll a temető kapuja előtt, mintha várna valakit, mintha őrt állana, tudjátok meg, hogy az a temető-őr én vagyok.

Lantos.

A Curia intencziói tisztán állanak előttünk, a Curia ténykedése, maga a bíraskodás természetesen nem mondható tökéletesnek. Hogy kézzelfogható igazságok nem dokumentáltak s nyilvánvaló igazságtalanságok nem bélyegeztettek meg, ebben része van a törvény utvesztőinek, a közjogi pernél mellékesnek képzelt formalizmusnak, melyet a Curia előjáró tanácsai a minuezióztatásig alkalmaztak, a tájékoztatásnak, melyet a felek a sérelmek megjelölési módjánál és időpontjánál tanusítottak; s általában a törvény újdonságának, mely mindig megköveteli a maga szánalomra méltó, hibátlan áldozatát. Mindez eredményezte azután, hogy sok olyan kérvényt visszautasítottak alaki okokból, mely érdemileg számos indokokat foglalt magában a választás megsemmisítésére. Zavaros és ellentmondó volt az ítélkezés azokban az esetekben is, a melyekben a törvény érvénytelenségi ok fenforgását oly tényhez köti, a melynek fogalmát csak általánosságban írja körül, de nem határozza meg tisztesen. Ilyen az etetés-itatás fogalma. Általában a köztudatban az etetés-itatás nem fizikai léthez szükséges ellátást, hanem lakmározást, az epikureuzi örömök tulságát, a bőséget és a felesleget jelenti; a Curia mégis kimondta egy szenzációs ítéletben, hogy a kupicza pálinkával és a velejáró darab kalácsal való megvendégelés etetés-itatást jelent és érvénytelenségi okul szolgál. A gróf Teleky Domokos déési mandátuma fölött való bíraskodásnál történt ez, ugyanazon esetenél, a melynél a meghatalmazott ügyvéd beösmérését egyenlő jelentőségűnek tekintette a ki sem hallgatott meghatalmazó beösmérésével. Ezen ítéletnek számos sebezhető pontja van, legelsőben is az, hogy a közjogi pert degradálta magánjogi perré. Az etetés-itatás kérdésében pedig egyenesen szembehelyezkedett a köztudatban meggyökeresedett felfogással és álláspontjának indoklásául idegen területre kalandozott, mikor a jelölt és választók közt fenálló társadalmi különbségből deriválta a szokásos vendéglátás lehetőségének kizárását. Hogy e vélemény nem egyoldalú, bizonyítja az, hogy a Curia eme ítéletére ráczáfolt maga a Curianak egy másik tanácsa, a mely báró Harkányi János esetében — pedig itt is volt társadalmi különbség! — nem tekintette etetés-itatásnak a báró szeretetreméltó gondoskodását, a melylyel a nála megjelent választóknak villásreggelit szervirozott és töltögette poharaikat.

Elvégre a képviselőjelölt is társas lény és ha a házában vagy a lakásában felkeresik, nem futhat mindjárt a szomszéd faluba választója elől, a kinek szives reggeli jókívánságát, magyar szokás szerint, illendő megköszönni egy kis beszédes papramorgóval. Ez nem befolyásolás, ez nem korrupció, de legkevésbé etetés-itatás.

Tény az, hogy az elvek és az intencziók úgy valósulnak meg a gyakorlatban, mint azt a törvényhozó szándékolta. A Curia területét sem egyéni, sem politikai, sem társadalmi tekintetek nem vezették s nem vezeték félre; a szenvedély hullámai nem hatoltak fel hozzá. A Curia mint tilalomfa áll, mint oszlop emelkedik a törvényszegés minden kísérlete előtt. És az immár halott nagy államférfiu — Szilágyi Dezső, — aki helyes uton és módon kereste a közélet megtisztításának forrásait, és az az államférfiu — Széll Kálmán, — aki törvénybe iktatta ezt a munkát, igazán érdemes a régi korrump rendszer ellenségeinek hálájára. Tudom, hogy ez a törvény sokaknak nem kedves. Nem az főleg a hatalom ama elbizakodott, léha hívei előtt, akik lázadónak a súlyos rendelkezések ellen és kényszerűsögből engedelmeknek a törvény parancsának. De ki törődik a köz e Falstaffjaival?

A curiai bíraskodásról szóló törvény válhatatlan kapcsolatban van Széll szabadságszerető, jogtisztelő korszakával és bár a gyakorlatban több rendelkezése nem vált be, több hézaga kitűnt, a jövő szempontjából csak azt kívánhatjuk, hogy az új törvény alkotásánál is azok az elvek legyenek

irányadók, melyek Széllt vezették: a jog uralma, a polgárok szabadsága, a választások tisztasága.

### Krónika.

#### Rákóczi-ünnep Aranyosmaróton.

Nem ezen rovatban van helye annak, hogy események történelmi elbeszélésével foglalkozunk. Az olvasó ne keresen felvilágosítást arról, hogy a nevezetes 29-iki Rákóczi-ünnepély Aranyosmaróton részleteiben mikép folyt le. Kikapok az ünnepélyből egy mozzanatot és arról fogok írni. Következik ennél fogva e közlemény új czime. Eltalálta az olvasó, ha erre gondolt. Csakugyan az új cím következik. Még pedig: Sértette-e a Rákóczi-kegyeletet, hogy a Rákóczi-ünnepet táncmulatság fejezte be. Tudom, hogy olvasóink közül néhányan nem voltak jelen Aranyosmaróton a Rákóczi-ünnepélynél. Eme t. olvasóink kedvéért el kell hát mondanunk, hogy az aranyosmaróti ifjúsági egyesület rendezte a 29-iki Rákóczi-ünnepélyt. Igen szépen, igen ügyesen és igen sikerülten. Volt ének, szavalat, ünnepi beszéd, fáklyás zene stb., — mindenféle sok és szép ünnepélyes jelenet, méltó ahhoz a fenkölt lelkesedéshez, mely az egész országban oly gyönyörűen nyilatkozott meg. És mikor már vége volt a gazdag sorozatu ünnepségnek, az előre hirdetett program szerint táncmulatság következett. Kérdés: Helyes volt-e, hogy ezt a táncmulatságot rendezték? Eszem ágában sem volt, hogy ezt a kérdést felvessem. De többek unszolására mégis megtettem. Nehéz határozott és egyenes választ adni. Talán nem is lehet. Leletszabály, hogy nincs szabály kivétel nélkül. Hogy a Rákóczi-ünnepély örömműve volt, az bizonyos. De az is bizonyos, hogy temetési ünnep volt. Ime tehát, egy speciális ünnep volt ez a Rákóczi-ünnep. A közönséges életben temetésnél nem szokás örülni. Bizonyítom, hogy nem lehet határozott választ adni. Adós azonban még sem maradhatok vele. Elmondom először azt, hogy milyen benyomást gyakorolt reám a közhangulat, majd azután a magam véleményét. A közhangulat megoszlott. Voltak, kik egész természetesen találták, mások ismét a leghatározottabban kifogásolták. Indokokat nem hallottam, pedig kíváncsi voltam rá, hogy a tánc mellett szavazók milyen érveket hallatnak. Végre is meg vagyok róla győződve, hogy ok nélkül nem volt ez a táncmulatság. Hát mégis ugyan mi lehet? Ismétlem, nem tudom. A magam véleménye az, hogy ezen speciális örömműve rovasára számítható a megtartott táncmulatság. Azonban korántsem abban az értelemben, mintha a Rákóczi-kegyelet meg volna sértve. A külsőségek ugyan felette jelentősek minden jelenség megbírálásánál, a jelen esetben mégis kivétel kell tennünk. A cél szentesíti az eszközöket. E táncmulatságnak nem hiu dévajkodás volt célja. Az öröm nagyságát akarta dokumentálni. Nem volt ép korrekta az eszköz. De oly nemes volt a cél, melynek érdekében felhasználhattak az eszköz, hogy lehet menteni, lehet szépíteni. — Az ifjúság teljesen át volt hatva a Rákóczi-ünnepnap nemzeti nagy jelentőségétől. Ennek mindenképp kifejezést adott és a táncmulatság eszerint csak egyszerű szépséghibának tekintendő. És így még azzal kell kiegészítenem véleményemet, hogy Aranyosmaróti közönsége hálás köszönettel fogadja az ifjúsági egyesület fáradozását, melyet az egyébként fényesen sikerült Rákóczi-ünnep rendezése körül tanusított.

### H i r e k.

Halottak estéje. Ma van a kegyeletes emlékezés legszebb alkalma, a halottak estéje. Sok-sok koszoru, sok könny és tenger fájdalom teszi még busábbá a halottak birodalmát. A kigyujtott gyertya lángok hirdetik az élet győzelmét a mulandóságon és a szeretet találkozását az elhunytak szelemeivel. A köznapiság zürzavaros rohanása meghökkenve botlik meg ezen a napon a siri hantokon és nagy borzalomra juttatja

eszünkbe, hogy mindnyájan egy végre jutunk! Csak hagy lobogjanak az emlékezet őrtüzei, hogy megenyhítsék az egy láb föld birodalmának várományosait, hogy nemesen átélte élet után lesz talán néki is olyan, ki felderíti ezen a napon a siri éjszakát.

**Előléptetés.** A m. kir. pénzügyminiszter Molnár Lajos helybeli kir. adótitkár, társadalmunk kedvelt és rokonszenves tagját, adóhivatali segédévé léptette elő. Gratulálunk!

**Hivatalátvétel.** Mult hét péntekén vette át a helybeli postahivatal vezetését Tölössy Béla, kinevezett főnök.

**Kinevezés.** A vallás és közoktatásügyi miniszter Köveskúti Jenő pápai tanítóképző intézeti tanárt a lévai állami tanítóképző intézet igazgatójává nevezte ki.

**A hercegprimás és az „Egy virágszal“.** Vaszary Kolos hercegprimás pástorlevelet adott ki, amelyben a szegénysorsu tüdőbetegek ügyét ajánlja az ő nagy emberszerető szívével hívei alamizsnáskodásába. Megengedi, hogy Mindszente vagy halottak napján, akár azt követő vasárnapon a József kir. herceg Szanatórium-Egyesület népszanatóriumi alapjára egyházmegyéje valamennyi 600 templomában gyűjtés rendeztesék és elrendeli, hogy a hívek által felajánlott összegek a főegyházmegyei iródba küldessenek.

**A nagy fejedelem emléke.** Városunk zászlódszót öltött vasárnap reggelre. Az országos ünnepségből lelke szerint vette ki a részét. Ünnepet ült mindenki és lelkesedéssel sereglettek össze a délután 4 órakor tartott ünnepélyre. A „Vadászkürt“ tágas nagy-termét már fél négy óra tájban megtöltötte a közönség és mély meghatottsággal hallgatta a kurucz nótákat, mikkel az ünnepélyt megnyitották a szereplők. Az ifjúsági dalárda szép összhanggal és fejelemzettséggel énekelt több darabot, míg a mult számunkban közölt műsorban jelzett szavaltok előadói dícséretesen emelték az ünnepség színvonalát. Az ünnepi beszédet Jarábek József helybeli káplán mondta. Erdemeket szerzett a betanítással a helybeli tanító, Mozsary János, ki több próbán készítette elő a fiatal szereplőket a nagy napra. A fáklyásmenet: Este pont hét órakor indult el a fáklyásmenet imponáns tömegben a kaszinó elé, hol Kutsera Béla ügyvédjelölt, e lap felelős szerkesztője mondott beszédet. A kaszinó erkélye elé sereglett népesoportban együtt volt egész Aranyosmarót közönsége. A beszédet megelőzőleg a Hymnusra kezdett az ifjúsági dalárda, a mit mély buzgalommal folytatott az egész közönség s mintegy ezer ember áhitatos éneke hullámozott az őszi este csendes levegőjén át. A fáklyák fénye misztikus világosságot árasztott el és a mindennapiságból átszellemült közönség a Hymnus elénekélése után halotti csendességben várt az ünnepi szónok szavára. A gyülekezet között kiemelkedő zászlókat emeltek az őszi szél, s egyszerre csak mozgásba hozta a lelkeket az ünnepi beszéd. A szív és az ész remeke volt a beszéd. A kurucz tárogatón sir úgy a fájdalom, mint az ő beszédében a bujdosók sorsán a kesergés. A Rákóczi apothéozisa volt a szónoklat. Közel egy óra hosszúra tartott, de az összesereglett ünneplők lelkének sokáig emlékezetes marad és az a lelkesítő szózat sokáig fog fülébe csengeni. Az ünneplők a beszéd végeztével kurucz nóták hangjai mellett végig mentek a fő utczákon, hol a kivilágított ablakokból és a fáklyák fényéből nappali világosság támadt az éjszakában. Az öröm: A bujdosó nagy fejedelem és társai hazatérésének öröme táncz tartatott. Ünnepeles gyászmise: Hétfőn a plebánia templomban 9 órakor gyászmise volt, min az összes tisztviselők hivatalosan megjelentek és a város polgársága is nagy számmal vett részt az ünnepélyes szent misén.

**Megzavart nagymise.** Folyó hó 28-án a 10 órai nagymise alatt a Hosszu-utcán tűz ütött ki. A templomban veszedelmes

tolongás kezdődött és a hívek a tűz színhelyére rohantak. Szerencsére csak egy istálló hamvadt el Martinovics János polgártársunk telkén.

**Halálozás.** Strkula György, ki Aranyosmaróton számos éven át volt mérszáros-mester, mult hó 28-án az itteni kórházban elhunyt. Temetése mult hó 29-én d. u. 4 órakor volt. Nyugodjék békében.

**Rákóczi napok Kistapolcsányban.** Mult hó 28-án nemzeti színnel voltak ékesítve a házak. A templomban szép szavakkal méltatta Martinesek plebános Rákóczi érdemeit s különösen kiemelte forró hazaszeretetét és nagy vallásosságát. Délután a szt. Háromság téren kurucz nótákat játszott a község tagjaiból álló jól szervezett zenekar. Hétfőn gyászt öltöttek a házak. Reggel gyászmise az iskolások magyar énekével; mise után iskolai ünnepély, a melyen szép számmal jelentek meg a községiek. Az előljáróság dícséretes és követelesre méltó dolgot cselekedett, hogy Rákóczi Ferencz arcképét — a melyet a Szt. István társulat adott ki — minden iskolakötelesek, e nagy esemény emlékére — ajándékkal adta. Kistapolcsány is leróta a kegyelet adóját Nagyja íránt, a ki sok kellemes napot töltött a — ma József főherceg tulajdonát képező — kastélyban.

**Áthelyezés.** A földmívelési miniszter Freund Arthur m. kir. állatorvost Garamszentkeresztről Alsóverezskére, a megüresedett garamszentkereszti járási m. kir. állatorvosi állomásra pedig Pozsonyból Balog Mór m. kir. állatorvost áthelyezte.

**Halálos végű verekedés.** Szohan Mátyás fajkúrti lakos mult hó 23-án összeverekedett Mituhovics Sándor ugyanottani lakossal, Szohan annyira megsebesült, hogy mult hó 26-án kiszivedett.

**A F. M. K. E.** Léva városi és járási választmánya október hó 25-én választmányi ülést tartott. A választmányi ülés tárgysorozatából kitűnik, hogy a F. M. K. E. lévai választmánya a magyar műveltség terjesztésében dícséretesen oldja meg feladatát. A választmány elhatározta, hogy a magyar nyelv sikeres terjesztőinek: Szaibel Mária, Hlaványi János garamkeszti, Behula Mária és Pelczér István garamkelecsényi, Szimrák Mária esejkői, Zachar Ignác garamszőlősi, Behula István óbarsi tanítóknak 80—80 korona; Gerőfi Henrik esejkői, Walter Anna óbarsi, Hulják János garamujfalusi, Lehoczki Márton nagykoszmályi tanítóknak 60—60 korona; Nyitrai János berekaljai, Havasi Ottilia óbarsi, Brezanszki Irma tanítónak illetve tanítónőnek 40—40 korona jutalmát fog kiosztani. A jutalmak kiosztására Báthy Gyula ker. tanfelügyelőt kérte fel a választmány. A választmányi ülésen szőnyegre került Faragó Sámuel egyleti tagnak nemes munkálkodása a hazai ipar fejlesztése érdekében. Faragó Sámuel az Első magyar általános biztosító társaság titkára, a közügyek terén páratlan buzgalommal működő férfiú már hosszú idők óta. Különös érdemeket szerzett már is magának e nemes törekvésű egyéniség és nevét sok maradandó alkotás hirdeti Léván és vidékén. Egy valószínű képviselője azon eszmének, hogy a hazai ipar pártolását nem csak szép szavakkal hirdetni, hanem egvénenként kivitelre is lehet segíteni. Jelenleg azt tűzte ki céljául, hogy a Berekalja és Garamszőlős körjegyzőséghez tartozó községek lakosai részére az államtól fonószékeket eszközöljön ki. A választmány köszönetet szavazott érte, a mi mindnyájunk keblében visszhangra talál.

**Bányász-sztrájk.** Kőrmöcsbányán m. hó 24-én 400 bányász sztrájkba lépett. A bányagazgatóság 3 tárnában az üzemet beszüntette.

**Uj állami iskola.** Mint értesülésülünk, Kékelő községben, melynek lakossága tisztán németnyelvű, a jövő tanévben állami elemi népiskola fog megnyitni.

**„A flamhoz“** ezim alatt jeles munkatársunk, Pakots József fővárosi író adja ki legújabb költeménykötetét. Pakots Józsefet

nem kell dicsérnünk, olvasóink eléggé ismerik őt tárczáiból és költeményeiből. A könyvre Pakots Józsefnél (Budapest, VIII. Berzsenyi-utca 2.) lehet előfizetni. Ára 2 korona.

**Bajban vannak a cigányok.** A belügyminiszter elhatározta a cigány-ügy rendezését, s hir szerint egy nagy ankétet fog egybehívni a keserves ügynek végleges megoldása tárgyában. A szegény morók bizonyára nem is tudják, miféle veszedelem fenyegeti őket, de hát hiába, már egyszer csakugyan véget kell vetni az arany szabadságnak, az ázsiai állapotoknak, illetőleg szabad rablás- és lopásoknak. A sokféle ajánlott módszer közül egy látszik az állandó kényszer-telepítés mellett fognak dönteni.

**Országgyűlési képviselő járandóságainak lefoglalása.** Egy konkrét esetben 1906. szept. 26-án 6487 sz. alatt a budapesti kir. tábla kimondotta, hogy midőn a végrehajtást szenvedőnek valamely közpénztárból járó követelésére az 1881. LX. t.-cz. 84. §-a értelmében közvetlenül kiküldött kirendelésének mellőzésével vezetetik a végrehajtás, a foglalási eljárás befejezettnek csak akkor tekinthető, a mikor a végrehajtást rendelő végzés és letiltás a 85. § értelmében a pénztárnak kézbesítetik, amely időponttól a foglalás joghatálya is számítandó; minthogy pedig a kolozsvári kereskedelmi bank r. t. javára a végrehajtást szenvedő képviselői járandóságára végrehajtást rendelő végzés és letiltás a képviselőház pénztári hivatalához 1905. január 28-án reggel 9 órakor érkezett, a mikor már végrehajtást szenvedő megválasztott képviselő volt, az ily módon a nevezett hitelező által szerzett zálogjog joghatályosnak tekintendő és ezen mitsem változtat az, hogy a végrehajtás elrendelése idején végrehajtást szenvedő még megválasztott képviselő nem volt.

## Kerületi képviselő,

egyszersmind pénzbeszedő az aranyosmaróti járás részére alkalmazást talál egy előkelő részvénytársaságnál. 400 korona óvadék okvetlenül szükséges. Felvilágosítást a kiadóhivatal ad.



Köhögés, rekedtség és hurut ellen

nincs jobb a

RETHY-féle

**pemetefű**  
**czukorkánál!**

Vásárlásnál azonban vigyázzunk és határozottan RETHY-félét kérjünk, mivel sok haszontalan utánzata van.

**1 doboz 60 fillér.**

**Csak R e t h y-félét fogadjunk el!**